

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 13

Lýsingaprisur fyri mm. 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 30. mars 1946

Bladid verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárid

20. árg.

Samráðingarnar

I teirri lögtingsnevnd, sum víðgjörði spurningin Føroyar—Danmark, settu javnaðarmenn fram fullfíggjað uppskot til stjórnarskipan fyri Føroyar.

Hetta uppskot var frammanundan samtykt av teim ymsu javnaðarfelagsstjórnun og álitismonnum flokksins kring landið.

Javnaðarflokksins stóða var so státt klár og greið, áðrenn samráðingarnevndin fór til Keymannahavnar.

Á samráðingarfundinum i Keymannahavn hava javnaðarmenn hildið fram flokksins stóðu og lagt fram flokksins uppskot.

Men javnaðarmenn eru sjálvandi greiðir yvir, at har, ið fyra partar eru við samráðingarborð, kann ikki væntast, at ein parturin fær út í æsir og odd og egg alt sítt ígjøgnum. Vit hava tí undir samráðingunum við heitum vilja fyri at fáa eitt „positivt“ úrslit tíkið eitthvørt uppskot og einhvønn tanka frá hinum portunum til víðgerðar og umhugsingar og roynt at laga okkum til vildar so langt, sum vit hildu okkum kunna verja yvir fyri og fáa samtykt av okkara flokki.

Vit hava sostatt umframt okkara „principala“ uppskot borið fram ymisk „kompromissuppskot“.

Samráðingarnar hava verið langar og drúgvur. Tað kanska er einki lógið í hesum, tí at gera eina nýggja stoypskeið fyri eitt fólks framtíðar stjórnarlagnu er eitt vandaarbeiði og kann ikki farast um sum á harufóti. Hetta skilja allir menn.

I fyrstu syftu hevur tað ætlandi ikki so stóran athuga hjá fólki at fáa at vita skil á teim ymsu „fasunum“ i samráðingini; sum hvat ið tann endiliga stóðan og úrslitið hjá samráðingarnevndini er.

Vit loyva okkum tí at taka upp aftur ministeriisins endiliga tilboð til lögtingið og at gera víðmerkingar til hvørt einstakt stykki víðvikjandi stóðuni hjá teim ymsku flokkunum. I hesum sambandi er tað rættast og neyðugt at siga, at tað ikki er

talán um flokkanna prícipala stóður, men hvat ið teir kunnu ætlast ella ikki ætlast at ganga við til sum semingarstóðu (kompromisstóðu):

Ministeriisins tilboð, dagfest 25/3—1946.

Den af Ministeriet valgte Delegation og Lagtingets Delegation er efter en fri Forhandling enedes om at stille Forslag om den nedenfor angivne Ordning med Hensyn til Færøernes statsretslige Stilling og Styrelsen af Færøerne. Man har herved søgt at naa til en Samhørsordning, der med Opretholdelse af Færøerne som en Del af Danmarks Rige, men under fuld Anerkendelse af det færøske Folks nationale og sproglige Egenart, kan fastlægges ved egne Oerernes Styre ved egne Organer inden for de Rammer, som følger af Færøernes Stilling som en Del af Riget. Og ligesom man fra Ministeriets Delegation har givet Udtryk for, at man, hvis Færøerne maatte ønske den fulde Selvstændighed og Ophør af det historiske Samhørighedsforhold med Danmark, fuldt ud vilde respektere dette Ønske, naar man ud fra, at Danmark under Forhandlingerne vil stille sig paa samme Maade, hvis det færøske Folk paa et senere Tidspunkt klart maatte nære et saadant Ønske.

Føroyingar fáa óskert frælsi at taka fulla loysing ífall teir ynskja tað og nær ið teir ynskja tað.

Hini føroysku málsligu og tjóðskaparligu eyðkenni verða góðkend.

Út frá hesari góðkennan verður skotið uppá, at Føroyar verða stjórnadar av sínum egnu stýris-stovnum.

I tilboðnum stendur:

1. tåttur:

Færøerne udgør som hidtil en Del af Danmarks Rige med samme statsretslige Stilling som før 1940. Under Hensyn til det færøske Folks nationale og sproglige Egenart gennemføres for Færøernes Styre de Særregler, som angives i de efterfølgende Punkter.

Flokkarnir hava ikki tíkið endiliga stóðu til hetta orðaljóðið av tí, at tað fyrst er komið uppá prent aftaná at samráðingarfundirnir vóru endaðir.

Javnaðarmenn og fólkaflakksmenn vóru komnir til sættis um hetta orðaljóðið av fyrsta punktum:

„Færøernes statsretslige Stilling inden for det danske Rige opretholdes som hidtil.“

Hitt punktumið eru allir flokkar samdir um at viðmæla.

Munurin á ministerisins og javnaðar- og fólkaflakksmanna orðaljóði er so evurslitið, um nakar er, at tað skuldi ikki verið tungt at komið til sættis her.

2. tåttur:

Denne Ordning fastlægges ved en efter Forhandling med Lagtinget gennemført Lov indenfor Grundlovens Rammer.

Góðtikið av øllum flokkum.

Javnaðarmenn og fólkaflakksmenn skjóta tó uppá at seta so ljóðandi uppi aftrat:

„Regeringen vil i Forbindelse med Endringen af Grundloven søge optaget Bestemmelser i denne, der fastslaa Færøernes særlige Stilling og den nye Ordning.“

Sum vit skiltu ríkisstjórnarumboðsmenninar, var stjórnin ið hvussu er sinnað til at ganga við til at geva hesa fílsögn i einum serligum skrivi. So státt skuldi heldur ikki verið torført at vunnid at fullari semju i hesum fátti.

3. tåttur:

Færøerne repræsenteres i Rigsdagen ved mindst 2 Medlemmer. Saa længe Rigsdagen er delt i de nuværende to Ting, har Færøerne 2 Repræsentanter i Folketinget og 1 i Landstinget.

Viðmælt av øllum flokkum.

4. tåttur:

Det færøske Flag anerkendes som særligt Flag for Færøerne. Medens Statens Tjenestemænd, Institutioner og Fartøjer paa Færøerne udelukkende anvender Rigslaget, har Lagtinget, kommunale og private Institutioner samt private Personer paa Færøerne Ret til at anvende enten Rigslaget eller det færøske Flag; samme Ret har Fartøjer, hjemme-hørende paa Færøerne.

Viðmælt av øllum flokkum.

5. tåttur:

Det færøske Sprog anerkendes sammen med Dansk til Anvendelse i Skole og Kirke, i Administrationen og som Lov- og Retssprog med de Begrænsninger, som følger af praktiske Hensyn og Hensynet til Rigets Enhed.

Viðmælt av øllum flokkum.

6. tåttur:

Alle paa Færøerne hidtil gældende Love, Anordninger, Bekendtgørelser, Kundgørelser o. s. v. forbliver i Kraft indtil de ændres eller ophæves af den dertil efter Nvordningen kompetente Myndighed.

Viðmælt av øllum flokkum.

7. tåttur:

Direkte Skatter paa Færøerne udskrives som Skat til Landskassen (Lagtingsskat) eller Skat til Kommunen. De nærmere Bestemmelser herom, herunder om hvem der er skattepligtige, hvorledes og med hvilke Beløb Skatterne skal pålægges og opkræves, gives af Lagtinget, dog at Beskatningsreglerne ikke paa noget væsentligt Punkt maa stride mod Principperne i den almindelige, danske Skatte Lovgivning.

Indirekte Skatter og Afgifter fastsættes af Lagtinget og tilfalder Lndskassen.

Lagtinget har Beføjelsen til at raade over disse Indtægter.

Viðmælt av øllum flokkum.

8. tåttur:

Der tillægges Lagtinget Myndighed til at give Retsforskrifter og andre Bestemmelser af Lovgivningen eller anordningsmæssig Karakter for særlige færøske Anliggender, hvis Ordning ikke medfører Udgifter for Statskassen og ikke berører Riget. Ved den i Punkt 2 omtalte Lov angives det nærmere, hvilke Omraader Lagtinget straks overtager, og der aabnes Mulighed for, at Lagtinget under de givne Betænelser senere kan overtage yderligere i Lovens nærmere angivne Omraader.

Viðmælt av øllum flokkum.

9. tåttur:

De af Rigsgmyndighederne udfærdigede Love m. v. skal først kunne gøres gældende paa Færøerne, efter at Lagtinget har haft Lejlighed til at udtale sig derom, eventuelt med de af Forholdets Natur flydende Ændringer. Undtagelse af denne almindelige Regel maa dog gøres for Grundlove, Finanslove, Love om Statslaan og andre Love, der efter deres egen Karakter ikke kan være undergivet en saadan Begrænsning, eller hvis Ikraftsættelse af Ministeren skønnes ikke at kunne afvente Lagtingets Udtalelse.

Viðmælt av øllum flokkum.

10. tåttur:

Efter Rigets Bevillingsmyndigheds Bestemmelse gives der som hidtil paa Finansloven Bevillinger til sociale og kulturelle Formaal, til Erhvervenes Ophjælpning, Havne-, og Vejbygning o. lign.

Viðmælt av øllum flokkum.

11. tåttur:

Ved Udfærdigelse af dansk Pas og Nationalitetsbevis for Færing kan indføjes „(Færing)“ efter Dansk og „Føroyar“ efter „Danmark“.

Viðmælt av øllum flokkum.

12. tåttur:

Forvaltningen er underlagt et Raad (Landsstyre), bestaaende af Rigsoverbudsmanden som Formand og Lagtingets Landsnævner paa 4 Medlemmer. Landsnævnets Formand, der vælges af Lagtinget, er Landsstyreets Næstformand.

(Framhildið á 4. síðu).